

ALLMANT OM JUSSERYD

På en karta från storskiftet 26 februari 1791 finns i Jusseryd endast en gård i samma område där bebyggelsen ligger idag. Bebyggelsen beskrivs sålunda: "Byggningstomterne av stenig och ganska trång plan med äldre och nyare hus bebyggd". Markerna blir nu (troligtvis vid detta tillfälle) skiftade till två gårdar. Ägare till gård A är Sven Andersson, och till gård B är Lars Jonsson. Den södra av dessa gårdar genomgår ett laga skifte 1875 då de södra fastighetsbildningarna tillkommer. Till den norra gården hör ett skifte på Norra Bråten 2:6 som beskrivs under Jusseryd. Gårdarna kallas här för Norra, Mellersta respektive Södra Gården. Dessutom finns Nordhem och några försvunna torp.

NORRA GARDEN. "Farmans gård" (Jusseryd 1:3)

Denna gården är troligtvis den äldsta i Jusseryd. En gård ligger här på storskifteskartan från 1791.

Bostadshuset var fram till 1933 en enklare stuga, men byggdes då om till i stort sett det utseende det har idag. Nuvarande ladugård byggdes 1930.

Minst fyra generationer av samma släkt har bott och brukat här. Förste kända brukare hette Karl Otto Johansson på 1800-talet. Han hade 11 barn. En av sönerna, Farman Karlsson, var två gånger i Amerika, men återvände sedan för gott för att ta hand om sina föräldrar och bruka denna gården. Första gången han var där arbetade han inom jordbruket. Andra gången arbetade han på en dynamitfabrik i Pennsylvania.

På denna gården låg 5 gamla torp, varav 3 på den delen, kallad Drabbo, som låg på Norra Bråtens marker sydväst om men gränsande till gården. Denna del köptes till Jusseryd 1855.

En av åkrarna på gården kallas för Långa Linna. Den ligger väster om gamla vägen ett hundratal meter norr om gården och är fortfarande öppen. Den är ca 30m lång och 3-4 meter bred och omnämnd i ett radioprogram. Straxt norr härom på andra sidan vägen ligger Asavallen.

Något norr om Jusseryd på Grimshults marker låg den förr så beryktade backen "Dungalien". Här har många vådliga vurpor slagits både sommartid och vintertid. På kvällarna ville inte folk åka ensamma här för att det spökade. Nedanför backen vid Dungen samlades ungdomarna på 20 och 30-talet och pratade och slogs.

Här stod också bygdens alla brevlådor i rad.

I Dungalien i en gammal stuga bodde sillförsäljare Emil Säv. Han åkte runt i trakten och sålde färsk sill. Han hävdade att han uppfunnit den "färske silla" och tyckte att han borde haft ensamrätt på försäljningen. Det spekulerades i huruvida Emil hade dödat sin mor tidigt på seklet.

På denna gården finns både en såg och ett snickeri. Bl.a. tillverkades ramar till fåtöljer som sedan färdigställdes på annat ställe. Snickeriet hade förr upp till tre anställda och drevs av ägaren Olle Andersson. Olle dog tyvärr i april 1992.

Nu bor Olle och Elnas son Tommy Andersson här med familj. Han är minst den femte generationen här men troligtvis har familjen bott här ännu längre.

MELLANGÅRDEN I JUSSERYD. (Jusservd 1:4)

Denna gården tillkom troligtvis vid storskiftet på slutet av 1700-talet. Den genomgick ett laga skifte 1875 då de övriga södra gårdarna tillkom. På skiftet Jusseryd 1:6, "Bankadelen", låg då intill vägen en stor lada som nu är borta. Det nuvarande huset är byggt ca 1917.

Här bodde Oskar Wigh kring sekelskiftet. Han var både bonde och skräddare. Han sydde kläder till Asylen i Vadstena och hade en anställd. Han hette Josef och åkte till Amerika.

Även sonen Georg Wigh blev skräddare här om än i mindre skala. Georg var istället duktig storbi odlare med ett 40-tal bisamhällen. Som väl var hade han snälla bin. Han odlade också potatis och syltlök som han åkte till Tranås för att sälja. Då fick han starta med sin hästkärra klockan 3 på morgonen.

Härifrån gick förr bästa vägen till Angservd och hit till Jusseryd togs mjölken ut per cykelkärra. Men då var vägen farbar med bil.

Nu bor Georgs dotter Mary med make Birger Karlsson här. Birger är son till granngårdens Farman Karlsson. Gården ägs nu av deras dotter och måg Kristina och Sven Ax. De bor också här.

SÖDRA GÅRDEN I JUSSERYD. (Jusseryd 1:5).

Den minsta gården i "byn" var denna.

Förste kände brukare hette Fredriksson. Han flyttade mycket. Efter att ha bott här flyttade han till Sjöbo 1926 och därefter till Gammelsby.

Här bodde sedan Hilda Bäck, en riktig kraftkvinna, som tidvis skötte gården ensam med egen häst. Hennes far lär ha bott här också. "Han var en liten svart gubbe med en svart häst". De kom hitflyttande utifrån tillsammans med Hildas bror, A. L. Bäck, som sedan flyttade till ödeshög och startade ödeshögs Snickerifabrik. Hilda flyttade till Skrädebergs "Kaffestuga" när hon sålde gården.

Ivar Karlsson hette köparen (kallad Kalle-Marie). Han kom hit från Dags Mosse ca 1927. Han kunde berätta mycket om ångaren Per Brahes bärgning. Han var utbildad slaktare på slakteriet i Norrköping, innan han bosatte sig här. Ett yrke som han sedan utövade hela livet här omkring vid sidan av gårdens skötsel. Under slaktarbetet höll han medhjälparna i tugett och sträng förmaning. Han var lite nervös att allt inte skulle fungera bra. Allt skulle vara förberett i tid. Något som många bönder hade svårt för. Ungdomarna var nästan rädda för att hjälpa till vid slakten. Många minns en 3 meter lång gaffel som han hade. Han var mycket ekonomisk. Samma snus använde han hela dagen.

En gång vågade dock ungdomarna lura Ivar till en falsk slakt i Amundeby. Där fick han dessutom ta skydd i vedboden efter att ha jagats av en ilsken hund.

Han var gift med Anna, från Gotland. Hon hade en kappa som kom från ångaren Per Brahe. De hade väldigt fina djur. En fin häst hette Tello. De fick också pris för sin fina mjölk. Kalle skötte också snöröjningen mellan Jusseryd och ödeshög. Så småningom flyttade han till Erikslund närmre byn utefter denna vägsträcka.

1974 revs bostadshuset på denna gården. Det var byggt ca 1885. På i stort sett samma plats byggdes den södra av de moderna villorna som ligger här idag. Ladugården byggdes 1936.

NORDHEM. "LISA-NORRS" (Jusseryd 1:7)

Vid vägen och på gränsen mot Gumby ligger Nordhems-stugan med en trädgård. Detta hus har tidigare stått i Siggeryd, kallat Samuelssons, enligt uppgift där lärarbostaden nu ligger. Huset flyttades hit 1895, av en man som hette Norr. Han kom från Bankaby.

Norrs dotter, Lisa Norr, bosatte sig här i början på seklet. Hennes bror emigrerade till Amerika 1901. Lisa hade också en faster inneboende.

Till huset fanns en liten ladugård som låg en bit bakom huset. Lisa hade höns och får här. Midsommaraftonen 1933 brändes Lisas hönshus upp för att ej byggas upp igen. Branden var anlagd av en psykiskt sjuk pojke på tillfälligt besök. Han lär ha varit den siste arrestanten i ödeshögs tingshus. Istället byggdes ett mindre hönshus upp som finns kvar som vedbod idag.

Lisa Norr bodde kvar till 50-talet i sin lilla stuga, under mycket knappa förhållanden och fick hjälp av dåtidens fattigvård med bl.a. ved och mjöl. Helmer Staaf i Sunneby var ledamot i fattigvårdsnämnden och han hade i uppdrag att ordna och köra ved, kapad och klar, till vinterbehovet. Dessutom skulle Lisa ha en summa pengar. Troligtvis 75 kr i månaden. "Pengartransporten" skötte barnen om på vägen till skolan.

Lisa hade väldigt många katter som sällskap.

I trädgården hade hon ett rejält potatisland som gav god avkastning.

Under sin sista tid på ålderdomshemmet i ödeshög fick Lisa Norr arva en större summa pengar av den ogifta brodern i Amerika. Pengar som hon aldrig fick någon nytta av. Dessa pengar och huset testamenterades till församlingen i Bultsbo.

Nu är huset sedan många år sommarstuga.

TORP I JUSSERYD

1. "Aurell-torpet"

Ett torp som låg i det sydostligaste hörnet av den norra gården. Torpet fanns redan 1790.

En professor Aurell ifrån Göteborg har släktforskat fram sitt ursprung till denna torpstuga. (Skyltat -97)

2. "Strömma-torpet".

Ca. 200m nordväst om Nordhem låg detta torp. Det fanns ej 1790. Harry Ström från ödeshög hade sin farmor född här. Hon dog i Sunneby 1944.

1834 finns ett torp, troligtvis detta, i Jusseryd som för 60 riksdaler "försäljes eller bortförpantas". Årlig skatt skall vara 24 skilling. Gårdsägare på norra gården Carl Gabrielsson skriver livstidskontrakt med torparen Jonas Hansson och hans hustru Majastina Johnsdotter. Torpet var beläget i Kobetet söder om gården. (Skyltat -97)

3. Ett torp kallat Olla-lycka låg på vägen mot Angseryd. (Skyltat -97)

4. Tre torp på Drabbo.

På ett skifte från Norra Bråten som tillhör den norra gården, låg tre torp på rad. Dessa var s.k. förpantningstorp med 50-års kontrakt. Torpen fanns kvar till 1920-talet. I ett av torpen känner vi några brukare: från 1867 August Natanaelsson, från 1874 Johan Leonard Ehn (troligtvis från en familj i Jusseryd) och siste brukare från 1877 Carl Gustav Frisk. Ett av torpen kallas också "Friskatorpet". Detta torp har skyltats i samband med utmärkningen av gamla torp. Tyvärr står det att Natanaelsson var siste brukare på skylten.

En piga i Jusseryd Maja Lena Ängel bodde troligtvis i ett annat av torpen på Drabbo 1877.

En av åkrarna här kallades för Kyrgårn (kyrkogården). Nu är allt igenplanterat med gran sen 20 år.

En åker kallades "Matalycka" som ska ha legat vid första torpet.

Charta
öfver

N:o 1. År 1791. d. 26. Sept. i Ljungs härads ängar i Östergötland
Odelshög, för denna Charta äro förbehållna de i Östergötlands
samt i Norra Hälsingelands örd, ämnade ängarna på följande sätt
gällande vid förklarad. Utgåva för förordning i Östergötland

IUSSERYD

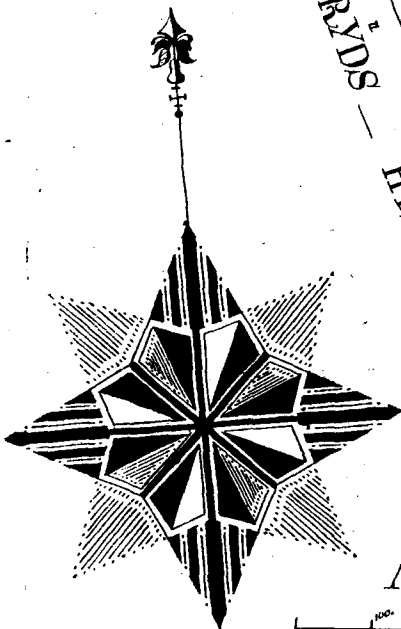
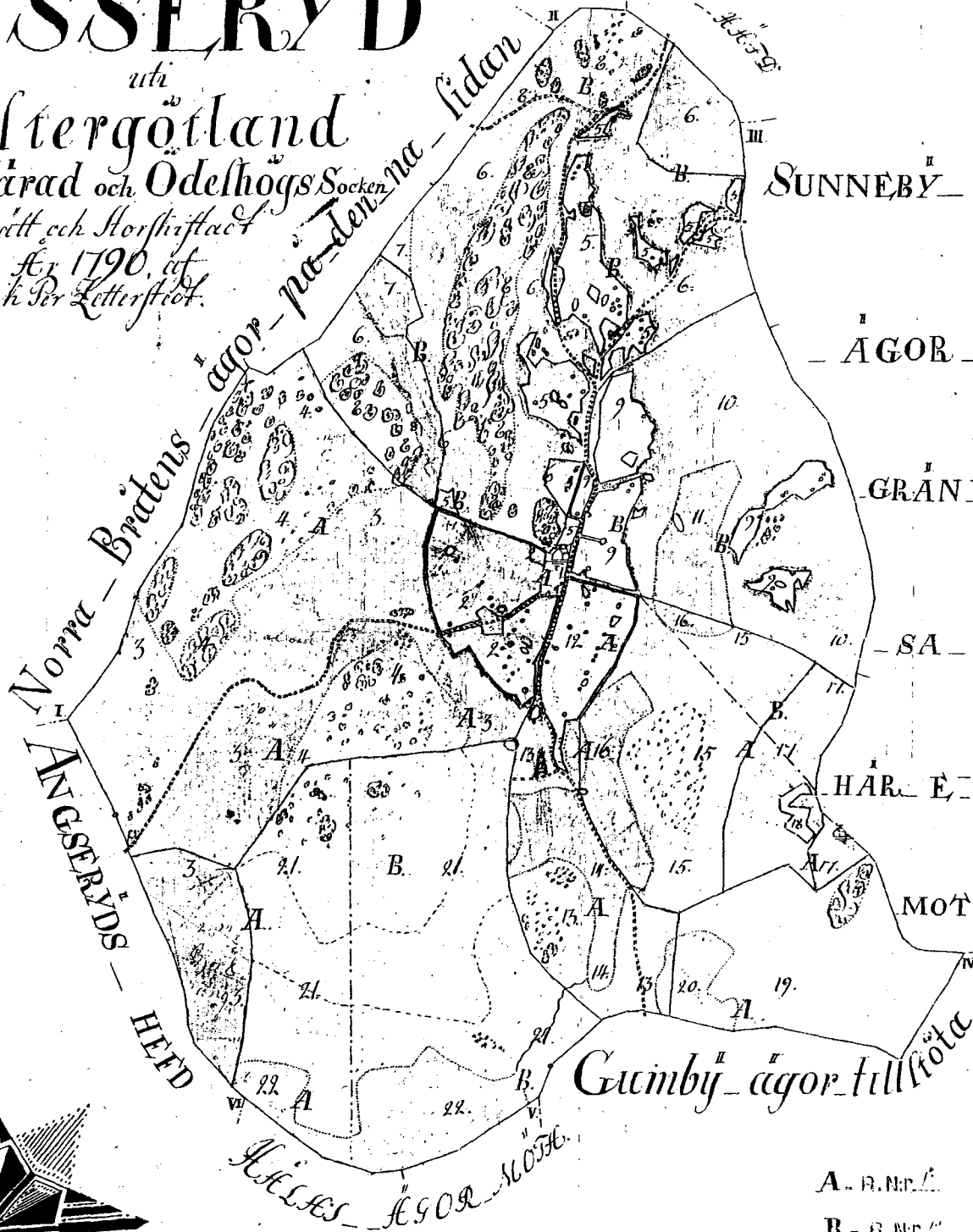
G. R. N. H. L. L. G. H. S. T. R. O. N. I. N. G. R. E.

uti
Östergötland

Ljungs Härad och Odelshögs Socken

af mått och storleksläge

År 1790. af
Erik Per Letterstift.

ALNEMÅTT

A. R. N. L.

B. R. N. L.

50:5